

Guillaume Hippolyte

VAN VOLXEM

° Brussel 13-2-1791

† Brussel 10-4-1868

Burgemeester van Brussel 1840 - 1841

Guillaume Hippolyte Van Volxem werd geboren op de Olijfberg te Brussel en gedoopt in de Sint-Goedelekerk op 13 februari 1791, als tweede kind van Jean-Baptist Van Volxem en Anna-Maria Haelfswaegh. De doophouders waren: Guillaume-François Smits en Isabelle-Rosalie Haelfswaegh in naam van Maria-Anna Lambert, grootmoeder langs moederszijde. Hij volgde zijn studies aan de "Ecole de Droit de Bruxelles" en werd advocaat.

Bij de oprichting van het Nationaal Congres in 1830 werd Guillaume Hippolyte Van Volxem plaatsvervangend lid en zal er nooit zetelen. Hij werd volksvertegenwoordiger op 14 juni 1837 in vervanging van A. Goblet d'Aviella. Zelf werd hij opgevolgd op 10 juni 1845 door François Anspach (de vader van de latere burgemeester Jules Anspach). Van 1836 tot 1847 was hij provincieraadslid van Brabant.

VAN VOLXEM ALS BURGEMEESTER VAN BRUSSEL 1840 - 1841

Guillaume Hippolyte Van Volxem werd verkozen tot gemeenteraadslid bij de gemeenteraadsverkiezingen van 22 oktober 1830 en werd aanstonds verkozen tot schepen van de stad. Bij de verkiezingen van 14 juli 1836, 31 mei 1838 en 29 oktober 1840 werd hij telkens herkozen als raadslid en schepen. Ondertussen was hij toegetreten tot de vrijmetselaarsloge "Les Vrais Amis de l'Union" te Brussel.

Bij de begrafenis-uitvaart van burgemeester Rouppe († 3-8-1838) hield schepen Van Volxem, namens het stadsbestuur, de lijkrede. De functie van burgemeester ad interim werd eerst ingevuld door schepen François-Jacques De Munck en vanaf 13 september 1838 tot 22 december 1840 door schepen Guillaume Hippolyte Van Volxem. Kort na het overlijden van Rouppe volgde hij deze op als voorzitter van de U.L.B. (tot 1841), maar ook als voorzitter van het pandjeshuis "De Berg van Barmhartigheid" (tot 1841).

Guillaume Hippolyte Van Volxem werd benoemd tot burgemeester bij K.B. van 22 december 1840. De reden dat een nieuwe burgemeester voor Brussel niet benoemd geraakte was in feite een uitloper van een conflict van in mei 1838 in verband met de stadsfinanciën tussen de stad Brussel en de regering. Daar het stadsbestuur geen gewenst resultaat ontving van de regering werd gedurende twee jaar elke benoeming van burgemeester en schepenen gesaboteerd. Het katholieke kamerlid Bartholomé de Theux de Meylandt was verontwaardigd en verklaarde achteraf (juni 1842) in de Kamer: "l'impossibilité où était le gouvernement de donner un bourgmestre à la capitale était un véritable scandale".

Kort na de Belgische onafhankelijkheid verscherpten de tegenstellingen tussen antiklerikalen (liberalen) en katholieken. In 1837 veroordeelde het Belgisch episcopaat het antiklerikalisme van de vrijmetselaarsloge. Guillaume Hippolyte Van Volxem was in 1834 wel medestichter van de "Université Libre de Belgique", maar was geen radicaal uitgesproken antiklerikaal. Zo stemde hij in de Kamer in maart 1840 voor het behoud van het katholieke kabinet de Theux en ageerde bovendien tegen het liberale ministerie Lebeau. Voor zijn liberale vrienden was hij niet genoeg liberaal en zeker geen voldoende antiklerikaal.

Zeer lang zal zijn mandaat als burgemeester niet duren. Hij gaf zijn ontslag op 15 juni 1841. Van Volxem was twee maanden voordien, op 13 april 1841, liberaal minister van Justitie geworden in het rechts-unionistisch kabinet Nothomb. Bij de gemeenteraadsverkiezingen van 25 oktober 1842 was Van Volxem geen kandidaat meer en werd de actieve André Fontainas door de "Achtbare Meester" Pierre-Théodore Verhaegen naar voren geschoven, ter vervanging van Van Volxem. De toestand werd voor Van Volxem onhoudbaar daar de liberale kring "L'Alliance" hem steeds als "traître" brandmerkte, omdat hij als minister was toegetreden tot een katholiek georiënteerd kabinet. Op 14 december 1842 gaf hij ontslag als minister en werd vervangen door de regeringsleider J.B. Nothomb zelf. Nothomb was een gelovig liberaal. Van Volxem trok zich uit het openbaar politiek leven terug en werd directeur van de "Société Générale".

In de annalen van de Brusselse stadsgeschiedenis wordt weinig aandacht geschonken aan burgemeester Van Volxem. De stad Brussel richtte geen monument op voor hem en benoemde geen straat, plein of laan naar Van Volxem. Tijdens zijn korte burgemeestersperiode werd de bouw van het eerste Zuidstation — aan het Rouppeplein — beëindigd. Ook was hij nauw betrokken bij de urbanisatie van de Begijnhofwijk. In 1841 werd de de Locquenghienstraat aangelegd, als herinnering aan de oude burgemeester van Brussel, onder wiens leiding het kanaal van Willebroek werd gegraven (1550-1561).

VAN VOLXEM ALS ZAKENMAN

Guillaume Hippolyte Van Volxem behaalde zijn diploma van licentiaat rechten aan de "Ecole de Droit" te Brussel op 29 augustus 1810. Hij vestigde zich als advocaat te Brussel bij het Hoger Hof van Justitie, nadien bij het Hof van Beroep (13 juni 1811 tot 1868). Hij vervulde meerdere directeursfuncties. Zo was hij directeur van de Société pour la Construction et l'Exploitation de la Route destinée à réunir l'Extrémité de la rue Royale et le Pont de Laeken" (1857). Hij was van 1861 tot 1867 bankier-directeur bij de "Société Générale pour favoriser l'Industrie Nationale".

Guillaume Hippolyte Van Volxem was actief in het zakenleven en was lid van meerdere beheerraden van maatschappijen: S.A. des Embranchement du Canal de Charleroi, 1857, 1858; Compagnie de Bruxelles pour l'Assurance à Primes contre l'Incendie, 1858, 1865; La Nationale Belge, 1858, 1865; Société Générale pour favoriser l'Industrie Nationale, 1861-1867; s.a. des Charbonnages de Boussu et de Sainte-Croix-Sainte-Claire, 1865; S.A. du Couchant du Flénu, 1865; S.A. du Chemin de Fer de Dendre-et-Waes et de Bruxelles vers Gand par Alost, 1865.

FAMILIE VAN VOLXEM ALS GROOTGRONDBEZITTER

Jan-Baptist Van Volxem — de vader van Guillaume Hippolyte — geboren te Brussel op 23 februari 1760 was advocaat te Vorst (bij Brussel) en had heel wat eigendommen verworven. Zo was hij eigenaar van het kasteel van Buizingen (aangekocht in 1794), een eigendom in de Blekerijstraat te Brussel op de plaats waar later de Asstraat werd doorgetrokken en meer dan 100 hectaren zwart goed te Vorst (Brussel) die hij grotendeels van Philippe Papin had gekocht. Vader Jan-Baptist Van Volxem was bij toepassing van het K.B. van 3 januari 1818, betreffende het Reglement van administratie ter platte lande, lid van de gemeenteraad van Vorst, benoemd door de Gedeputeerde Staten van Zuid-Brabant. Hij trok terug naar Brussel, waar hij overleed op 17 juli 1850 in zijn woning aan de Arenbergstraat 15. Zijn enige zoon Guillaume Hippolyte erfde het reusachtige familiebezit. Na diens overlijden in 1868 ging het familiebezit onverdeeld over naar diens twee zonen: Joseph Charles Jules Ghislain Van Volxem (Brussel 24 juni 1822 - Brussel 9 april 1893), advocaat en burgemeester van Laken (1872-1877) en Albert Charles Alfred Van Volxem (Brussel 15 oktober 1835 - Brussel 9 december 1877). Op de aanvraag van de twee broers bekwamen zij van de gemeente Vorst toelating om, doorheen hun bezittingen, de laan te trekken die hun naam draagt. Aanvankelijk bestond deze laan uit één rijstrook, langs de spoorwegzijde, en werd verbreed rond 1900. Bij akte van 29 juni 1874 voor notaris Guillaume van Bevere te Brussel werd het familiebezit ingebracht in een "Société Civile Immobilière de Forest", beter gekend als de "Compagnie Van Volxem", die de gronden geleidelijk verkocht tot omstreeks het midden van de 20ste eeuw.

ZIJN ZOON JOSEPH VAN VOLXEM

Zijn zoon Joseph Charles Jules Ghislain Van Volxem werd geboren te Brussel op 24 juni 1822 en overleed te Brussel op 9 april 1893. Hij huwde met Marie-Louise Stock en trad in het voetspoor van vader als advocaat en politicus. Joseph Van Volxem beëindigde zijn studies van rechten aan de U.L.B. in 1841, werd doctor in de rechten en vestigde zich als advocaat bij het Hof van Beroep te Brussel (1841-1893).

Op het politieke vlak werd hij liberaal volksvertegenwoordiger op 14 juni 1859 in vervanging van A. du Bus de Gisignies. Op zijn beurt werd hij 11 augustus 1864 vervangen door J.-Fr. Vleminckx. Hij is beter bekend als burgemeester van de "Koninklijke gemeente Laken" van 1872 tot 1877. Hier geraakte hij in conflict met koning Leopold II i.v.m. familiegronden te Laken, waarop de koning zijn oog had laten vallen voor de uitbreiding van zijn domein. Dit resulteerde in 1877 dat Emile Bockstael (Mons 1838 - Laken 1920) werd benoemd tot nieuwe burgemeester (1877-1920).

GENEALOGISCH FRAGMENT

Over de genealogie van de familie Van Volxem werd een uiterst belangrijke studie gepubliceerd in 1971 in de bekende reeks "Brabantica", deel X, volume I.

Jean-Baptist VAN VOLXEM x Anne-Marie HAELFSWAEGH
xx Jeanne-Joséphine DE TURK

Jean-Baptist Van Volxem ° Brussel (Sint-Catharina) 23-2-1760 (doopheffers: Jan Passenbronde en zijn grootmoeder Joanna Mosselmans) en overleden te Brussel 17-7-1850. Op 2 januari 1780 schreef hij zich in aan de Leuvense universiteit. Op 11 januari 1785 werd hij licentiaat in de rechten en vestigde zich als advocaat bij de Raad van Brabant. In 1810 werd het gerecht gereorganiseerd en hij werd bij de oprichting van de Tuchtraad van de Orde van Advocaten aanstonds lid van deze raad, wat hij bleef tot het einde van zijn lidmaatschap aan de Brusselse Balie.

Op 4 november 1819 werd hij lid van de Brusselse Regentieraad (voorloper van de gemeenteraad) en werd directeur van de "Société Générale pour favoriser l'Industrie Nationale". Deze laatste functie oefende hij uit tot in 1848. Hij werd ridder in de Leopoldsorde op 10-2-1843.

Hij huwde een eerste maal te Brussel (Sint-Catharina) op 17-5-1790 met Anne-Marie Haelfswaegh, geboortig van de parochie van Sint-Niklaas (Brussel). De getuigen waren: Josse Haelfswaegh en Barthélémy Mus. Zij was de dochter van Joos Haelfswaegh en Marie-Anne Lambert. Hun huwelijk was kort, daar zij te Brussel overleed op 28-4-1793.

Nadat zijn zoon meerderjarig was geworden huwde hij een tweede maal te Brussel op 1-9-1813 met Jeanne Joséphine Caroline De Turk. Zij werd geboren te Brussel op 13-5-1769 en overleed te Brussel op 7-7-1852, dochter van Henri Joseph De Turk en van Isabelle Bernardine Grau. Dit tweede huwelijk bleef kinderloos.

Kinderen uit het eerste huwelijk:

1. Maria Catharina Van Volxem, gedoopt te Brussel in de Sint-Gorikskerk op 21-6-1783, gewettigd bij het huwelijk van haar ouders en overleed op 20-jarige leeftijd te Brussel op 23 vendémiaire an XII (16-10-1803). Zij werd bijgezet op het kerkhof van Jette. Zij huwde op 8 pluviöse an X (28-1-1802) met de Brusselse notaris Pierre Joseph Dupré. Hij werd geboren te Brussel op 31-3-1768 en was de zoon van Pierre-Jean Dupré en Marie-Catherine Van den Daele. Uit hun huwelijk werden twee dochters geboren, waarvan één overleed op jonge leeftijd.
2. Guillaume Hippolyte Van Volxem, gedoopt te Brussel (Sint-Goedele) op 13-2-1791).

Guillaume Hippolyte VAN VOLXEM x Adelaide Marie Anne WILLEMS
xx Emilie Félicité MARISCHAL

Guillaume Hippolyte Van Volxem werd geboren te Brussel op de Olijfborg en gedoopt in Sint-Goedele op 13-2-1791. De doopheffers waren: Guillaume François Smits en Isabelle-Rosalie Haelfswaegh in naam van Marie-Anne Lambert (grootmoeder langs moederszijde).

Guillaume Hippolyte Van Volxem overleed te Brussel op 17 april 1868. Hij werd bijgezet op de begraafplaats van Laken.

Hij huwde een eerste maal te Brussel op 5-8-1816 met Adelaide Marie Anne Willems, dochter van Guillaume Hippolyte Willems en van Jeanne Marie Seghers. Zij werd geboren te Brussel op 23-9-1794 en overleed vrij jong te Brussel op 30-4-1826.

Hij huwde een tweede maal te Brussel in september 1827 met Emilie Félicité Marischal, dochter van Jacques Herman Marischal en van Elisabeth Joséphe Petit. Zij werd geboren te Brussel op 18-7-1808 en overleed te Brussel op 6-3-1892.

Guillaume Hippolyte VAN VOLXEM
(1791 - 1868)

(Verzameling O.G.H.B. - Fonds Dolez)

Félicité MARISCHAL
(1808 - 1892)

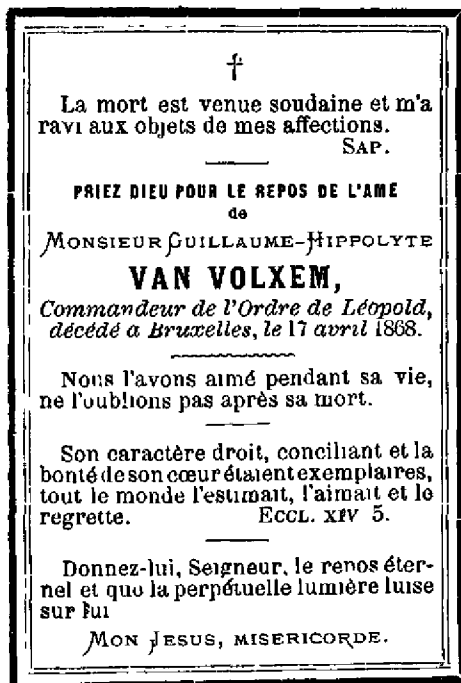
(Verzameling O.G.H.B. - Fonds Dolez)

Kinderen uit het eerste huwelijk:

1. Jeanne Céline Wilhelmine Ghislaine Van Volxem. Geboren te Brussel op 30-9-1817 en overleed te Brussel op 19-10-1832.
2. Jules Charles Joseph Ghislain Van Volxem. Geboren te Brussel op 24-6-1822 en overleed te Brussel op 9-4-1893. Advocaat (1841-1893), volksvertegenwoordiger (1859-1864) en burgemeester van Laken (1872-1877). Zie hoger. Hij huwde te Brussel op 28-5-1846 met Marie Louise Stock. Zij werd geboren te Brussel aan de Grote Zavel (hoekhuis met de Kleine Miniemenstraat), dochter van Thomas Stock en van Marie Elisabeth Matthis. Zij werd gedoopt in de Zavelkerk op 29-1-1828 en overleed te Brussel op 17-1-1910. Hun gezin telde zeven kinderen, wat resulteert in een talrijk nageslacht.

Kinderen uit het tweede huwelijk:

3. Jean Baptiste Joseph Van Volxem. Geboren te Brussel op 17-2-1829. Hij overleed ongehuwd te Brussel op 14-9-1891.
4. Albert Charles Alfred Van Volxem. Geboren te Brussel op 15-10-1835 en overleden te Brussel op 9-12-1877. Hij huwde op 20-12-1858 met Louise Lucie Thérèse Caroline Massange, dochter van Jean-François Massange en Anne Fishbach, geboren te Stavelot op 27-12-1837 en overleden te Brussel (Kunstlaan 40) op 2 juli 1915. Hun gezin telde twee dochters.

*Rouwprentje G.H. Van Volxem.
(Verzameling O G H B - Fonds Dolez)*

*De grafkapel van de familie Van Volxem
op de begraafplaats te Laken.*

GROOTSE GRAFKAPEL TE LAKEN

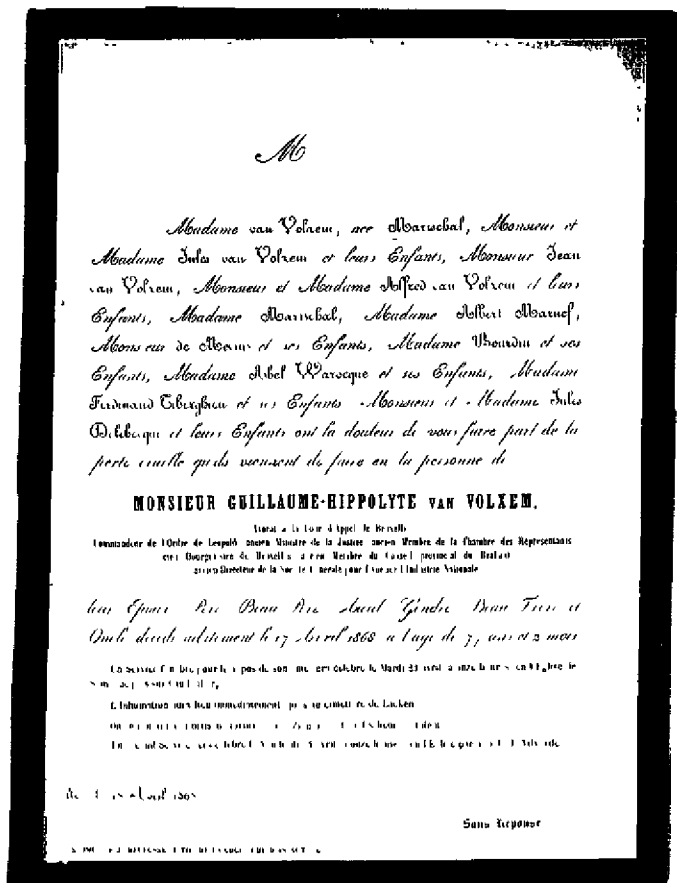
Door de familie Van Volxem werd er een ware familiekerlder geopend op de begraafplaats te Laken, waarin tientallen familieleden begraven werden, onder andere: Guillaume Hippolyte Van Volxem († Brussel 17-4-1868), zijn tweede echtgenote Emilie Félicité Marischal († Brussel 6-3-1892), zijn drie zonen: Jules († Brussel 9-4-1893), Jean-Baptiste († 14-9-1891) en Alfred († Brussel 9-12-1877), en nog vele andere familieleden. Een grootse wit geschilderde grafkapel, naar de plannen van architect Beyaert, werd hier opgetrokken (perk 29, weg 6. Concessienummer 398 A, kort na 1868). Deze grafkapel is wel de meest opvallende op de Lakense begraafplaats.

NAAMVERKLARING

De familienamen Van Volxern, Van Volsem, Van Volcern, Van Volsen, Van Volsom, Van Volsum en Van Volcksom verwijzen naar de plaats Volsem in Brabant. Bij de oudste vermeldingen van deze naam vinden wij terug: Heinrec van Volcshem = Heinrec van Volxhem in 1356 te Anderlecht en in 1396 Joes van Volxhem te Nederboelare.

Op 31 december 1987 waren er in België 270 naamdragers Van Volsem en 207 Vanvolsem.

Jos LAPORTE

GERAADPLEEGDE BRONNEN

- Brussel en haar burgemeester: van Volxern tot de Brouckère, in "Mijn stad Brussel", 7de jg., mei 1980, p. 8.
- François DE CACAMP, Vieilles familles du Pays de Gaesbeek: Van Volxern, Brabantica, Tome X, 1971.
- Albert VAN LIL, Wegwijs te Vorst, Brussel, 1981, p. 84.
- Els WITTE, Politieke machtsrijd in en om de voornaamste Belgische steden, 1830-1848, 2 delen, (Pro Civitate 1968), Brussel, 1973.
- Cecilia VANDERVELDE, Les champs de repos de la Région Bruxelloise, Brussel, 1997, p. 489. Een afbeelding van de grafkapel Van Volxern op p. 429.

16	V/1	17	V/2	18	V/3	19	V/4	20	V/5	21	V/6	22	V/7	23	V/8
Jeanne VAN VOLXEM		Marie HEETENS		Gabriël MOSELMANS Puchter (Pörlan) Pastoor te Linkebeek † Linkebeek 18-7-1716		Joanna BERCKMANS † Linkebeek 26-1714									
x Sint-Pieters-Leeuw 7-2-1685		x Linkebeek 24-11-1691													
8	IV/1	9	IV/2	10	IV/3	11	IV/4								
Egidius VAN VOLXEM Landbouwer		Joanna MOSELMANS													
° Ruisbroek 16-10-1689 † Ruisbroek 3-2-1740		° Linkebeek 1-9-1700													
x Ruisbroek 14-5-1724															
4	III/1	5	III/2												
Egidius VAN VOLSOM		Catharina (VAN) WEVERBERGH													
° Ruisbroek 24-3-1726 † Brussel (St.-Cath.) 17-4-1781		° † Brussel (St.-Cath.) 24-7-1781													
x Brussel (St.-Cath.) 24-4-1759															
2	II/1	Joannes-Baptist VAN VOLXEM <i>Advocaat</i>													
° Brussel (St.-Cath.) 23-2-1760 † Brussel 17-7-1850		x Brussel (St.-Cath.) 17-5-1790													
1	I/1	Guillaume Hippolyte VAN VOLXEM <i>Burgemeester van Brussel 1840-1841</i>													
° Brussel (St.-Goed.) 13-2-1791 † Brussel 17-4-1868		x Brussel 5-8-1816 xx Brussel 5-9-1827													

24	V/9	25	V/10	26	V/11	27	V/12	28	V/13	29	V/14	30	V/15	31	V/16
N HAELESWAEGH		Marie FERREMANNS		Philippus LAMBERT		Marie Anne VAN DE MOORTEL		Paulus PROVOOST		† Brussel (St.-Gorcks) 27-4-1761 Joanna Maria DE NIEVE					
12	IV/5	13	IV/6	14	IV/7	15	IV/8								
Tobias HAELESWAEGH		Margaretha MILIS		Mathias LAMBERT		Anna Maria PROVOOST									
° Brussel 4-1-1768		† Brussel 4-1-1768		° Brussel 17-6-1768		† Brussel 17-6-1768									
x Brussel (Sint-Gorcks) 28-1-1727				x Brussel (Sint-Niklaas) 20-6-1739											
6	III/3	7	III/4												
Judocus HALFSWAEGHE <i>Hoedenmaker</i>		Anna Maria LAMBERT													
° Brussel (Sint-Cath.) 20-11-1734 † Sint-Jans-Molenbeek 12-8-1808		° Brussel (Sint-Niklaas) 21-10-1741 † Brussel 25 geminal an 8 (15-4-1800)													
x Brussel (Sint-Niklaas) 16-4-1760															
3	II/2	Anna Maria HA(E)LFWAEGH													
° Brussel 28-4-1793															
Adelaide Maria Anna WILLEMS															
° Brussel 23-9-1794		† Brussel 30-4-1826													
Emile Félicité MARISCHAL															
° Brussel 18-7-1808		† Brussel 6-3-1892													